

VERSLAG

OVER HET INSTITUUT VAN LANDBOUWWERKTUIGEN EN GEBOUWEN IN 1908,

OPGEMAAKT DOOR DEN DIRECTEUR

S. LAKO.

De wijze van werken aan het instituut is geheel dezelfde gebleven als in vorige jaren. Met 1 Januari werd de afdeeling gebouwen geopend, waarvan reeds dadelijk een druk gebruik werd gemaakt.

In den loop van het jaar kwamen 100 aanvragen om advies in over werktuigen en 52 over gebouwen; zoo mogelijk werden deze direct gegeven, waar het noodig bleek werd vooraf een onderzoek ingesteld.

Wat de afdeeling werktuigen aangaat, liepen de adviezen over de volgende onderwerpen: Ploeg driemaal; schoffel en anaardploeg eenmaal; egge driemaal; cultivator tweemaal; veertandcultivator tweemaal; schijfegge eenmaal; rol eenmaal; molbord eenmaal; kunstmeststrooiers tienmaal; handkunstmeststrooiers eenmaal; gierbak eenmaal; zaai-machine driemaal; aardappelpootmachine eenmaal; gras-maaiers vijfmaal; waterkruidmaaier eenmaal; hooibouw-werktuigen eenmaal; hooihark eenmaal; dorschmachine dertienmaal; wanmolen eenmaal; graanlezer tweemaal; stroopers driemaal; melkmaschine viermaal; melkzeven eenmaal; centrifuge driemaal; karnkneder eenmaal; koelmachine tweemaal; stoomwerktuig achtmaal; gasmotor eenmaal; petroleummotor tweemaal; zuiggasmotor viermaal; wind-motor driemaal; controle stoken eenmaal; maalderij drie-maal; pulverisateur zesmaal; pagoskoop eenmaal; doorvreten ijzer tweemaal; pomp eenmaal.

De volgende onderzoekingen werden uitgevoerd:

1. Stoomwerktuig zuivelfabriek Noordahuizum.
2. Petroleummotor Visser's landbouwkantoor, Amsterdam.
3. Windmotor Lauwerzeemolenpolder, Ulrum.
4. Stoomwerktuig zuivelfabriek Grijpskerk Groningen.
5. Zuiggasmotor Coöperatieve landbouwvereniging Leeuwarden.
6. Gasmotor Coöp. landbouwvereniging Aalten.
7. Stoomwerktuig zuivelfabriek, Oene.
8. id. id. id. Silvolde.
9. Langstroopers Holl. N. kwartier, Alkmaar.
10. Stoomwerktuig zuivelfabriek, Boekelo.
11. Bemalingswerktuig Kostverlorenpolder, Nieuwe Niedorp.
12. Stoomwerktuig zuivelfabriek, Hardenberg.
13. Zuiggasmotor Boerenbond, Deurne.
14. Stoomwerktuig zuivelfabriek, Akmarijp.
15. Centrifuge Masseur Harris Co, Londen.
16. Stoomwerktuig en Ketel, zuivelfabriek, Boekelo.
17. Handkunstmeststrooiers wedstrijd, Usquert.

Bij de motoren was meestal de vraag, hoe groot het vermogen van het werktuig was en of eventueele vergrooting der fabriek met het oog hierop mogelijk was, of wel of de machine, die nieuw aangekocht was, aan het contract voldeed. Hierbij bleek vaak dat deze contracten zeer weinig garandeerden, zoodat aangeboden werd, bij het ontwerpen van nieuwe contracten behulpzaam te zijn. Reeds zijn op deze wijze enkele contracten tot stand gekomen en andere in behandeling, waarbij de voorwaarden, waaraan de werktuigen moeten voldoen, beter omschreven zijn. Wordt dan na levering gecontroleerd, of aan de voorwaarden voldaan is, dan heeft de koper zekerheid een goed werktuig te bezitten.

Een onderzoek naar den invloed van hindernissen op de windkracht, in het voorjaar begonnen, is nog niet afgelopen, het is nog al tijdroovend en kon door de vele andere werkzaamheden nog niet voltooid worden.

In den loop van het jaar werd een vang vervaardigd voor het remmen van stoomwerktuigen en motoren en twee indicateurs voor snelloopende machines aangeschaft.

Wat de afdeling gebouwen betreft, liepen de gevraagde

adviezen over: geheele gebouwen achttienmaal; schuren zevenmaal; stallen veertienmaal; kalverstal eenmaal; verandering potstal eenmaal; bewaarplaats fruit eenmaal; mestvaalt eenmaal; luchtkokers viermaal; automatische drinkbakken tweemaal; nortonwel eenmaal; regenput eenmaal.

De volgende ontwerpen met detailteekeningen en geheele of gedeeltelijke begrotingen werden gemaakt:

1. Kalverstal Lonneker Coöp. melkinrichting en zuivel-fabriek, Enschedé.
2. Schuur met woning, Maatsch. Helenaveen, Helenaveen.
3. Verbouwing koestal, B. W. ter Kuile bij Enschede.
4. Schuur B. M. v. d. Goot, Sondel, Fr.
5. Veestal, H. J. E. van Heek, Enschedé.
6. Boerderij, J. den Hartog Jager, Herveld.
7. Boerderij, J. Brander, Hoog Karspel.
8. Boerderij, Mevr. Hanisch ten Cate, Almelo.
9. Mestschuur, Mevr. H. ter Kuile, Lonneker.
10. Melkerij, J. Verfaillé, den Helder.
11. Boerderij H. G. Jannink, Enschedé.
12. Boerderij, Johannahoeve, Oosterbeek.

Verder werd medewerking verleend bij 3 wedstrijden voor stalverbetering waarvoor \pm 60 deelnemers zich aangegeven hadden.

Bij het maken der ontwerpen voor boerderijen werd de plaatselijke bouworde zooveel mogelijk gevolgd. Dikwijls bleek deze echter door veranderde wijze van bedrijf zoo ondoelmatig geworden, dat een gewijzigde stalinrichting, ja, soms een geheel andere indeeling van het gebouw moest aangeraden worden.

Deze werden dan genomen uit andere deelen van het land, waar het bedrijf ongeveer onder dezelfde voorwaarden uitgeoefend wordt. De verzameling teekeningen, die het instituut bezit, bewezen daarbij goede diensten. Moeielijk bleek het rekening te houden met plaatselijke toestanden en eigenaardigheden in het uiterlijk voorkomen der gebouwen, waaraan men gewoonlijk toch zeer gehecht is. We meenden aan dit bezwaar te gemoet te kunnen komen door samenwerking te zoeken met bevoegde personen. Op een voorstel onzerzijds werd in het voorjaar van 1908 een eerste stap in die richting gedaan door de Vereeniging

tot ontwikkeling van den Landbouw in Hollands Noorderkwartier, die een Bouwcommissie benoemde om met het instituut samen te werken. Deze Commissie bestaat uit twee landbouwers, goed met bouwzaken op de hoogte en een plattelandsbouwkundige.

Alle ontwerpen voor deze streek worden zoo mogelijk met deze Commissie behandeld, verschillende praktische verbeteringen kwamen op deze wijze reeds tot stand.

Dit aanvankelijk succes moedigde ons aan op den ingeslagen weg voort te gaan met het gevolg dat door de Friesche en door de Overijsselsche Maatschappij van Landbouw de benoeming van een dergelijke Commissie in uitzicht is gesteld. In de overige deelen van het land hopen we hetzelfde te bereiken. De bedoeling is om ook bouwplannen, door architecten vervaardigd en aan het instituut om advies gezonden, met deze Commissiën te bespreken, waardoor we hopen voor de verschillende bedrijven de meest praktische vormen te zullen vinden.

REFERATEN

UIT HET INSTITUUT VOOR PHYTOPATHOLOGIE:

- I. AUTOREPERAAT VAN EENE VERHANDELING IN HET „TIJDSCHRIFT OVER PLANTENZIEKTEN”, DEEL XIV, BLZ. 101—116
(MET 5 PLATEN), GETITELD: „EENIGE MERKWAARDIGE MISVORMINGEN, VEROORZAAKT DOOR GALMIJTEN,”

Na eene inleiding, waarin de bouw en de leefwijze der galmijten worden behandeld, alsmede de verschillende misvormingen, welke zij bij planten kunnen veroorzaken, worden uitvoerig besproken en afgebeeld eenige eigenaardige misvormingen, uit door *Phytoptus* geïnfecteerde knoppen ontstaan bij *Salix babylonica*, *Salix fragilis* en *Populus tremula*.

PROF. J. RITZEMA BOS.
